

Rubrika Eksperts

Raksts veidots sadarbībā ar LIAA un Eiropas Biznesa atbalsta tīklu Latvijā

Dalība ES 7. Ietvara programmā

Ineta Želve, *nozare.lv*

Eiropas Savienības (ES) 7. Ietvara programma (7.IP) ir nozīmīgs instruments pētniecības atbalstam uzņēmumiem, kas meklē jaunas attīstības iespējas. Programma finansē ne tikai pētniecības projektus, bet arī aktivitātes, kuru mērķis ir atbalstīt un koordinēt pētniecību, kā arī veicināt pētnieku mobilitāti. Tajā var piedalīties mazie un vidējie uzņēmumi, lielie uzņēmumi, pētniecības institūcijas, augstskolas, publiskā sektora institūcijas, kā arī atsevišķi indivīdi.

Galvenais ieguvums uzņēmējiem, kas nolēmuši piedalīties 7. Ietvara programmas projektos, ir iespēja ar Eiropas Komisijas (EK) finansiālu atbalstu pilnveidot un attīstīt savu ražošanu ar jaunām tehnoloģijām, veidot jaunus kontaktus un sadarbības iespējas, kā arī veicināt savas organizācijas atpazīstamību attiecīgajā nozarē.

Līdz šim lielākā interese par Ietvarprogrammas projektiem bijusi universitātēm un zinātniskajām organizācijām. Pašreiz gan vērojams, ka situācija mainās un par 7.IP projektu pieteikšanas iespējām aktīvi interesējas arī mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), informē Latvijas Nacionālā kontaktpunkta eksperte finanšu jautājumos Inga Širante.

7. Ietvara programmas priekštecē 6. Ietvara programmā dažādos tematisko prioritāšu projektos bija iesaistīti 11 Latvijas uzņēmumi, bet aktivitātēs, kas vērstas tieši uz MVU, – 9 projekti. 7. Ietvara programmā dažādos projektos no Latvijas pagaidām iesaistījušies 10 uzņēmumi.

Trešdaļu no kopējā pētniecības apjoma visās lielākajās tautsaimniecībās veido informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) pētniecības īpatsvars valsts un privātajā sektorā. IKT budžets ir arī lielākais no visām 7.IP apakšprogrammām. 2009.–2010. gadā trīs projektu konkursos paredzēts sadalīt ap 1,8 miljardiem eiro, informē Latvijas Nacionālā kontaktpunkta IKT eksperte Dina Bērziņa.

Saņemot finansējumu un uzsākot projekta realizāciju, visbiežāk sastopamās problēmas saistītas ar to, ka uzņēmumiem nav savu finanšu līdzekļu projekta līdzfinansēšanai, jo EK atbalsta intensitāte katrā projektā ir atšķirīga atbilstīgi veicamajām aktivitātēm. ES finansējuma apjoms ir atkarīgs no finansēšanas shēmas, aktivitātes, partnera tipa un valsts.

Jāsāk kā partnerim

Jebkurš ES Ietvarprogrammas projekts tiek realizēts konsorciā – sadarbojoties vairākiem projekta partneriem. Koordinators (galvenais projekta partneris), kas parasti ir atzīta autoritāte konkrētajā jomā, lielākoties virza savu projekta ideju finansējuma saņemšanai, uzaicinot pārējos partnerus atbilstoši projekta realizācijai nepieciešamajām kompetencēm.

Bieži vien konsorciā kodols tiek veidots, iesaistot projektā jau zināmus sadarbības partnerus. Projekta realizācijas ilgums ir atkarīgs no konkrētā pētniecības projekta veida – vairumam projektu tas ir 2–3 gadi, sarežģītākiem projektiem var būt līdz pieciem gadiem. EK ir atradusi iespēju daļu finansējuma, kas nepārsniedz 40% no projekta kopējā apjoma, izmaksāt kā avansu. Jāņem vērā, ka no projekta pieteikuma

iesniegšanas līdz projekta uzsākšanai paies vismaz pusgads, stāsta SIA *Tilde* projektu vadības direktors Ainars Blaudums.

Latvijas uzņēmumi 7. Ietvara programmas projektus vēl nav koordinējuši, jo vairums jauno programmas dalībnieku tajā piedalās tikai kā projektu partneri. Tas savā ziņā ir arī pareizais ceļš, jo palīdz apgūt šādu starptautisku pētniecības projektu vadīšanu un uzkrāt kompetenci.

Iespēja finansēt pētniecības un inovācijas izdevumus

Stikla pārklājumu rūpnīca SIA *GroGlass* piedalās 7.IP projektā – *Euphoros*, kas saistīts ar siltumnīcu tehnoloģiju izstrādi un kurā apvienojušās organizācijas no Holandes, Spānijas, Itālijas, Lielbritānijas, Čehijas, Ungārijas, kā arī *GroGlass*.

Kā pastāstīja uzņēmuma pārstāvis Daniels Jelisejevs, motivācija piedalīties šādā projektā ir divējāda. „Pirmkārt, tas ļauj daļēji segt pētniecības un inovācijas izmaksas, jo *GroGlass* ir sava laboratorija un pilotražotne, kas nodarbojas ar jaunu produktu izstrādi un testēšanu. Tas ir ļoti darbietilpīgs un dārgs process, līdz ar to uzņēmums vienmēr apsver iespējas daļēji segt izmaksas no publiskiem finansējuma avotiem. Otrkārt, tas ļauj būt jaunu tehnoloģiju izstrādes apritē. Darbojoties specifiskā industriālā nišā, uzņēmumam pastāvīgi jāseko jaunumiem tehnoloģiju izstrādē, problemātikā, ar ko saskaras siltumnīcu īpašnieki, un tehnoloģiskiem risinājumiem, kas tiek ieviesti. Šādā projektā ir iespēja gan komunicēt ar aktīviem uzņēmumiem šajā nozarē, gan uzzināt par problemātiku, ar ko nozare strādā.”

Iespēju saņemt finansiālo atbalstu pētījumu veikšanai kā nozīmīgu faktoru min arī SIA *Tilde* projektu vadības direktors Ainars Blaudums. „Noteikti nav tādu problēmu, ar kādām esam pieraduši saskarties Latvijā. Eiropas Komisijai ir izdevies saglabāt neskartu pētniecības programmu pamatideju – līdzfinansēt augsta riska un potenciāli augstas atdeves tehnoloģiju izpētes projektus. Neskatoties uz atsevišķām pastāvošajām administratīvajām prasībām, līdzfinansējums projektiem tiek piešķirts, balstoties uz to zinātnisko, tehnoloģisko un inovatīvo potenciālu, nevis administratīvo kvalitāti. Vienīgā nopietnā problēma ir tā, ka projekta sagatavošanai ir nepieciešamas lielas investīcijas zināšanu kvalitātes un personāla resursu ziņā, bet konkurence uz līdzfinansējumu ir tik liela, ka veiksmīgs ir mazāk nekā katrs desmitais projekts. Līdz ar to ne katrs mazais vai vidējais uzņēmums var atļauties veikt šādas investīcijas. Turklāt ir nepieciešams nepārtraukts darbs, kas nodrošinātu gan paša uzņēmuma atpazīstamību, gan tā pētnieciskā potenciāla (darbinieku) konkurētspēju Eiropas līmenī. Ja tomēr ir izdevies uzvarēt Ietvarprogrammas projektu konkursā, tad būtiskākais ieguvums ir piekļuve Eiropas līmeņa intelektuālajam potenciālam un labākajām zināšanām, kas pēc tam var pārtapt inovatīvos un konkurētspējīgos uzņēmuma produktos.”

Lai arī Ietvarprogramma atbalsta pētniecības aktivitātes, tomēr tajā var piedalīties arī uzņēmumi, kuros pētniecība nenotiek, jo atbalsta shēmā *Pētniecība MVU vajadzībām* paredzēti tādi projekti, kuros uzņēmumi projektā pētniecību liek veikt pētniecības institūcijām.

Laika horizonts un tehnoloģiju līmenis

Tiesa, piesakoties Ietvarprogrammā, jāreķinās ar Latvijas uzņēmējiem netipiski ilgiem laika periodiem. Tādēļ pieteikšanās Ietvarprogrammā iespējama tikai tad, ja projektā plānota reāla problēma, kuras risināšana ir principiāli svarīga ilgā laikā. Ietvarprogrammu nekādi nevar izmantot īstermiņa risinājumiem. Sagatavošanās arī ir samērā grūta, jo cerības uz pozitīvu vērtējumu ir tikai tiem projektiem, kas ir gan tematiski, gan ģeogrāfiski visaptveroši, stāsta SIA *GroGlass*.

Tādējādi lielākais praktiskais šķērslis dalībai Ietvarprogrammas projektos ir laiks, jo darbi jāplāno 3–4 gadus uz priekšu. Latvijā ir ļoti maz uzņēmumu, kuri plāno tik tālu nākotni. Otrs šķērslis ir tehnoloģiju līmenis. Eiropas industriālais un tehnoloģiskais līmenis ir daudz augstāks, nekā tas vidēji ir Latvijas uzņēmumos un daudzās Latvijas pētniecības iestādēs. Lai piedāvātu Eiropas konsorciā aktuālu pētniecības tēmu, uzņēmumam jābūt informētam par Eiropas tehnoloģisko līmeni un tiem jautājumiem, kuri ir aktuāli šobrīd, nevis pirms 10–15 gadiem. Diemžēl to var samērā nedaudzi Latvijas uzņēmumi. Lielākais ieguvums jebkuram uzņēmumam, kas spēs veiksmīgi piedalīties Ietvarprogrammas projektā, ir lielais pieredzes un informācijas daudzums, ko uzņēmums var gūt.

Kur meklēt informāciju?

Informācija par projektos nepieciešamajām kompetencēm tiek izplatīta caur dažādiem kanāliem. Programmas ietvaros izsludinātie konkursi atrodami Eiropas Kopienas Pētniecības un Attīstības informācijas dienesta CORDIS mājas lapā <http://cordis.europa.eu/fp7/>. Latvijā bezmaksas konsultācijas par 7. Ietvara programmas tematiskajām prioritātēm zinātniskajām institūcijām un uzņēmumiem sniedz Nacionālais kontaktpunkts (<http://www.lzp.lv/latv/centr.htm>). Eiropas Biznesa atbalsta tīkls meklē sadarbības partnerus projektiem, kā arī organizē informatīvos un praktiskos seminārus par šo programmu. Nākamais seminārs gaidāms šā gada 28. maijā Rīgā – plašāka informācija www.een.lv.